

มงคลตื่นข่าว

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “การใช้ปัญญาให้ถูกเวลา”

กราบนมัสการท่านอาจารย์ กระผมเพิ่งปฏิบัติ ได้ฟังเทศน์ท่านอาจารย์หลายเรื่อง แต่ไม่เจอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญญาที่ถูกต้อง กระผมหมายถึงการภาวนาพุทโธไปเรื่อย ๆ จนถึงจุดไหนเราจึงจะสามารถใช้ปัญญาพิจารณาได้ครับ กระผมมีคำถามปลีกย่อยดังนี้ครับ

๑. เมื่อถึงเวลานั้นจะมีสิ่งที่ทำให้ต้องใช้ปัญญาพิจารณาเกิดขึ้นมาเองใช่ไหมครับ

๒. การระงับความโกรธ ความลุ่มหลง หรือสิ่งกระทบในขณะที่ไม่ได้ภาวนา ถือว่าเป็นการใช้ปัญญาหรือเปล่าครับ

๓. เวลาผมเจอผู้หญิงสวย รูปร่างดี มันจะมีการจดจำ แล้วผมใช้วิธีจินตนาการ ถลกหนึ่งหญิงนั้น พอจะเป็นแนวทางที่ถูกต้องหรือเปล่าครับ

๔. ทุกวันนี้เวลาเจอเรื่องอะไรมักจะมองเห็นภาพในใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น เช่น หากทำไม่ดีก็จะเกิดเรื่องราวอย่างไร ถ้าทำดีก็จะเกิดเรื่องราวอย่างไร อย่างนี้เรียกว่าสติ ใช่ไหมครับ ต้องรบกวนให้พระอาจารย์ช่วยอธิบายให้กระจ่างด้วยครับ

ตอบ : อันนี้เขาว่าเขาเพิ่งภาวนาใหม่ “กราบนมัสการหลวงพ่อกะผมเพิ่งเริ่มปฏิบัติ ได้ฟังเทศน์ท่านอาจารย์หลายเรื่อง แต่ไม่เจอเรื่องใดที่ใช้กับปัญญาที่ถูกต้องเลย” เห็นไหม ฟังเทศน์ตั้งหลายเรื่องเลย แต่เรื่องไหนก็แล้วแต่ จับประโยชน์ไม่ได้สักเรื่อง

เวลาฟังเทศน์ ฟังเทศน์เพื่อกล่อมใจ แล้วถ้ามันจะเกิดประโยชน์ขึ้นมามันจะเกิดคำเดียว คำที่กระตือรือร้นใจมาก แต่ถ้าเราไปฟังเทศน์ด้วยความคาดหวังสูงมาก

ถ้ามันสูงมากว่าถ้าฟังเทศน์แล้วจะเป็นพระอรหันต์เลย เพราะฟังเทศน์แล้วมันเข้าใจ
ได้จะเป็นพระอรหันต์เลย แล้วมันไม่เป็น นี่ก็เหมือนกัน เวลาฟังเทศน์ไปแล้วไม่มีเรื่อง
อะไรที่ตรงกับความคิดผมเลย

ไม่ตรงหรอก เพราะอะไร เพราะเวลาไปหาหมอเขาถามเลย หายไหมๆ หมอ
ก็รักษาตามอาการ เทศน์ของครูบาอาจารย์ถ้าเป็นจริงนะ มันจะเป็นสเต็ป ตั้งแต่เริ่มทำ
ความสงบของใจ ปุ่กฤษณ กัลยาณปุ่กฤษณ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค
สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ท่านจะเทศน์ตาม
สัจจะ ตามความเป็นจริง มันเป็นสเต็ปมันขึ้นไปเลย แต่ท่านไม่ได้ระบุ ท่านไม่ได้บอก
ว่าตรงไหนเป็นโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล ท่านไม่พูดหรอก ยิ่งหลวงตาท่านไม่พูดเลย
ยิ่งถ้าเป็นข้างบนถ้าละเอียดขึ้นไปท่านบอกว่าข้าม ท่านกลัวมันหมาย กลัวคนฟังไป
หมายแล้วเอาไปเป็นโทษ เป็นโทษคือเอาไปสร้างภาพ จิตนี้มันร้ายอยู่แล้ว แล้วพอไป
เจออะไรที่มันรู้ใจอยู่แล้ว โอ๊ย! มันสร้างเลย ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงนะ
ท่านไม่บอกหรอกอะไรเป็นอะไร แต่คนฟังเป็นรู้

การเทศน์ของหลวงปู่มั่น การเทศน์ของครูบาอาจารย์เริ่มต้นตั้งแต่เหมือน
เครื่องบินเลย มันตั้งแต่แท็กซีเข้าจอด แล้วเครื่องบินจะขึ้น เห็นฟ้าขึ้นไปจนถึงที่สุด
เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป คนฟังรู้เลยละ พอถึงตรงนี้แล้ว ถึงตรงนี้แล้ว ถึงตรงนี้แล้ว ไป
เรื่อย นั่นล่ะเป็นจริงของท่าน แล้วเราก็ฟังเทศน์นั้น จิตที่สูงกว่าจะดึงจิตเราขึ้นไป ถ้า
ดึงขึ้นไป ถ้าเราทำแล้วเราได้ประโยชน์

ถ้าจิตของเรา เราหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ เราก็ฟังไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจก็เอาสิ่ง
นั้นกล่อมใจ เพราะฟังแล้วมีศรัทธามีความเชื่อ ฟังแล้วมันดูดดื่ม อ้าว! ก็ฟังสิ่งนี้ไป

ฉะนั้น บอกว่า “ฟังเทศน์ท่านอาจารย์มาหลายเรื่อง ไม่เจอสิ่งใดที่ใช้ปัญญาที่
ถูกต้องเลย”

ไม่มีทางถูกต้องได้ ไม่มีทาง แต่ถ้ามันถูกต้องได้นะ เราทำของเราไป เวลาฟัง
เทศน์ไปมันเจอ เพี้ยะ! เลย ถ้าเราทำของเราแล้วเราเข้าใจเลย เราเข้าใจเลย แต่เราทำ
ของเราไม่เข้าใจเลย

เวลาพูด ทหารเรือ ทหารเรือเขาก็อยู่ในเรือของเขา ดูลิ ออกเรือไปที่หนึ่ง ๓ เดือน ๔ เดือนอยู่แต่ในเรือ ทหารบกเขาก็อยู่บนบกของเขา นี่ก็เหมือนกัน จริตนิสัยของคนมันไม่เหมือนกัน ถ้าไม่เหมือนกัน เพียงแต่เราฟังเทศน์ครูบาอาจารย์เอาสิ่งใด

จะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเรือสัตว์ขันธ์สัตว์ เล็งญาณเลย เล็งญาณนะ เรือสัตว์ขันธ์สัตว์นะ เขาไม่เรือสัตว์ขันธ์สัตว์ว่าไปต้อนคนมา...ไม่ใช่ เขามองไปในใจของสัตว์โลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณไปที่สัตว์โลก เล็งญาณไปในความรู้สึกนั้น ว่าความรู้สึกนั้น จิตนั้นมีอำนาจวาสนาใหม่ จิตนั้นได้สร้างบารมีมาพอหรือเปล่า ถ้าจิตนั้นสร้างบารมีมาพอ แล้วอายุเขาสั้น หรือว่าเขามีโอกาสที่จะเป็นอันตรายไป ต้องไปเอาจิตดวงนั้นก่อน

อยู่ในพระไตรปิฎกนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบิณฑบาตในเมืองอะไร จำไม่ได้เมืองอะไร มีผู้เฒ่า ๒ คนตายายนั่งขอทานอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ้ม พอยิ้ม พระอรหันต์เห็นแล้ว เห็นว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ้ม ต้องมีปัญหาแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับจากบิณฑบาต ทำภักติกแล้วนะ พอถึงตอนเทศน์ญาติโยมแล้ว ตอนเย็น พอตอนหัวค่ำจะเทศน์พระ พระอรหันต์ถึงได้โอกาสถาม “เมื่อตอนเช้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ้มทำไม ตอนยิ้มที่ไปเจอ ๒ คนตายาย”

“เห็น ๒ คนตายายนั้นใหม่ที่เป็นขอทานที่นั่งอยู่ข้างทาง”

“เห็น”

“นั่นละแต่ก่อนเขาเป็นเศรษฐี เขาเป็นเศรษฐีแล้วมีอำนาจวาสนามาก ถ้าตอนนั้นเขาได้เจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่างน้อยต้องได้เป็นพระอนาคามีคุณี่” แต่ตอนนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้างานล้นมือไป แล้วพอชีวิตของเขา ไม่ได้มาเอา ๒ คนนี้ก่อน พอไม่เอา ๒ คนนี้ก่อน เขาก็ใช้ชีวิตของเขาไป เขาเล่นการพนัน เขาโดนโกง เขาเล่นการพนันเสียหาย แล้วคนใช้ในบ้านฉ้อโกง ฉ้อโกงจนหมดตัว จากมหาเศรษฐี ไม่มีที่อยู่ที่อยู่อาศัย มาเป็นขอทาน คนเข็ญใจ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินผ่านไปบิณฑบาต เขาก็นั่งอยู่นั้น

เวลาโอกาสไง โอกาสถ้าจิตใจเขาดี จิตใจเขามีความสุข เพราะเขาเป็นเศรษฐีใช้ไหม เขามีความศรัทธาเขามีความเชื่อ เขาได้ทำบุญกุศลของเขา เขาได้ฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตใจเขาเบิกบาน เขาจะได้เป็นพระอนาคามี

แต่เพราะไม่มีเวลา แต่ตอนเขาไปโดนโกง เล่นการพนันจนหมดตัว โดนกดโดนโกงจนหมดตัวเลย เป็นทุกข์ตะเข้ญใจ คนเป็นเศรษฐีนะ แล้วเรามาตั้งขาทานอยู่ข้างถนน จิตใจเราเป็นอย่างไร เศร้าหมองไหม จิตใจเราขุ่นมัวไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เดินผ่านไป ถ้าจิตใจเขาเบิกบาน นี่เลี้ยงญาติหรือสัตว์ขันธ์สัตว์ นี่ในเวลาคะเทศน์ว่าการมันมีตรงนี้เข้ามาบวก

จะนั้นบอกว่า ฟังเทศน์หลวงพ่อกหลายเรื่องแล้ว แต่ไม่มีอันไหนเลยใช้ปัญญาที่ถูกต้อง ก็ไม่เข้าใจก็ไม่ถูกต้อง ก็ไม่มีอะไรถูกเลย ก็หลวงพ่อกเทศน์ผิด โยมเป็นคนเก่ง

เวลาพูดมันเข้าใจเรื่องอย่างนี้ได้ไง มันขำ มันขำว่าถ้าฟังเทศน์แล้วเป็นประโยชน์ก็เป็นประโยชน์แล้วละ เพียงแต่วุฒิภาวะเรามาน้อยแค่ไหน ถ้าวุฒิภาวะเรามาก เราจะได้ผลประโยชน์มาก วุฒิภาวะเราน้อย เราก็ได้แค่ฟังเสียง หลวงตาบอกว่าเวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมเวลาแสดงออกมา เสียงนั้นมีคุณธรรมมาด้วย แต่ถ้าครูบาอาจารย์ที่ไม่มีคุณธรรม อะไรก็เสียงเหมือนกัน แต่ไม่มีคุณธรรม ไม่มีเนื้อหาสาระ มันแตกต่างกัน ฉะนั้น เวลาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์แตกต่างกันนะ แตกต่างกันว่ามันมีรสมีชาติ มันมีความหนักความเบา

อันนี้พูดถึงว่า “ฟังเทศน์แล้วไม่มีปัญญาที่ถูกต้อง”

มี แต่ให้ถึงเวลา ถึงโอกาส หลวงตาท่านยืนยันกับพระ เวลาอยู่กับท่านนะ ท่านบอกว่าเวลาท่านเทศน์ที่ว่าเข้มข้น แล้วท่านก็พูดกับพระไว้ บอกว่า “จำคำพูดของผมไว้นะ ถ้าผมตายไปแล้ว ถ้าใครภาวนามาถึงจุดนี้แล้วจะมากกราบศพ”

เพราะอะไร เพราะตอนที่ท่านเทศน์เราก็ฟังอยู่ แต่เราปีนบันไดฟังไม่ถึง เราไม่เข้าใจหรอก แต่ถ้าวันไหนเราปฏิบัติไปถึงจุดนั้นปั๊บ โอ้โฮ! จะไปกราบแล้วกราบเล่าๆ แบบที่หลวงตากราบหลวงปู่มนัสนั้นนะ ถ้าคนปฏิบัติไปถึงจุดนั้นแล้วมันจะเป็นอัน

มันหล่นนะ มันปลิดจากขั้วมา มันตกดินปั๊บ แล้วมันไปไหนต่อ มันไปไหนต่อ ก็สัมผัสมัน สัมหล่น แต่ถ้าเรานะ เราเป็นเจ้าของสวนใช้ไหม เราจะเก็บสัมผัสไหม เราก็มีตะกร้าใช้ไหม เราก็สอยมาใช้ไหม เราก็ดึงลงมาใช้ไหม แล้วเราก็เอาสัมผัสจากตะกร้ามาเป็นของเรา ใช้ไหม

นี่เหมือนกัน เวลาปัญญาที่มันจะเกิดมันมีสติ มีสมาธิ แล้วมันใช้ปัญญาไป เราเป็นคนใช้ปัญญา ปัญญาต้องฝึกฝน ถ้าปัญญามันจะเกิดเอง หลวงตาท่านพูดประจำ ถ้าปัญญามันจะเกิดเอง เราไม่ติดสมาธิ ๕ ปี เพราะสมาธิแน่นปึ๋ง สมาธิพร้อมทุกอย่างเลย รอปัญญาจะมาเกิดไง นี่ไง คนที่ปฏิบัติ คนที่ความเข้าใจเอง

เราไปเจอพระมาก พระเขาบอกว่าเขาทำสมาธินะ เขานั่งสมาธิ นั่งภาวนาทั้งคืนๆ เลย เราก็แปลกใจ ทำไมเขาไม่ฝึกหัดใช้ปัญญา เราก็ไปพยายามคุยกับเขาให้ฝึกหัดใช้ปัญญา

“อ้าว! ท่านนี้ภาวนาไม่เป็น อู๋! ปัญญามันจะเกิดเอง เหมือนกับผลมะม่วง มะม่วงมันก็ต้องเกิดเป็นเกสร เป็นดอก แล้วมันก็จะเกิดเป็นลูกมะม่วง” เขาจะรอลูกมะม่วงไง ก็รอปัญญามันเกิดเอง โอ้โฮ! ถ้าความเข้าใจผิดของโลกของกิเลสมันครอบงำคิดกันอย่างนั้น

ไอนั้นมันมะม่วง เวลาบุคลาธิษฐานเขาเอามาเปรียบเทียบ จะนั้น เวลาคนคิด เวลาในพระไตรปิฎก มีพระหลายองค์ เราไปคุยมาด้วย เขาบอกว่า “เดี๋ยวปัญญามันจะเกิดเอง ทำให้น้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา” มันก็มีจริงๆ ในพระไตรปิฎก น้ำใสเป็นภาษาบาลี มีบาลี น้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา

อ้าว! พอจิตเป็นสมาธิ พอจิตมันใสใช้ไหม ด้วยจินตนาการ พอจิตสงบลงแล้ว มันสว่างมันใสว มันใสไปหมดเลย แล้วก็นั่งรอกิเลสมาชน จะจับปลา รอไปเถอะ รอไป เพราะพอมันสว่างแล้วเดี๋ยวมันก็เศร้างมอ มันผ่องใสแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม รอไปเถอะ เอ็งรอไป เดียวกิเลสมันจะวิ่งมาให้เอ็งจับ ไม่มีทาง ไม่มี ปัญญาจะเกิดเองไม่มี ปัญญาต้องฝึกฝน หลวงตาท่านบอกต้องฝึกหัดใช้ปัญญาๆ เราฝึกหัดใช้กัน เราฝึกหัดใช้

อย่างเช่นปัญญาอบรมสมาธิมันเป็นปัญญาโลก ที่โลกเขาใช้กันในปัจจุบัน ในสังคมที่ปฏิบัติ ปฏิบัติตอนนี้กำลังมีคนสนใจมาก เขามีพวกคฤหัสถ์เขาสอนปฏิบัติกัน เขาบอกว่าใช้ปัญญาของเขา ฝึกหัดใช้ปัญญากันเป็นวิปัสสนา นั่นละมันของเทียม ทั้งนั้นนะ ของเทียมคือมันเป็นสติปัฏฐาน ๔ ปลอม สติปัฏฐาน ๔ ปลอมเพราะอะไร สติปัฏฐาน ๔ เพราะเราคิดเรานึกกันขึ้นมาเอาเอง เราคิดเรานึกกันขึ้นมา เราคิดถึงเรื่องกาย เราคิดเรื่องเวทนา เราคิดเรื่องจิต เราคิดเรื่องธรรม เราคิดกันเองมันก็เป็น สติปัฏฐาน ๔ ปลอม

แต่เวลาหลวงปู่มัน ครูบาอาจารย์ของเราท่านบอกว่าทำความสงบของใจเข้ามา พุทฺโธๆ เข้ามา จิตมันสงบไป พอจิตสงบ จิตสงบจิตจริง จิตมีสมาธิจริง ๆ จิตมีสติมีปัญญาจริง ๆ แล้วพอไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง อย่างนี้ถึงเรียกว่าสติปัฏฐาน ๔ จริง วิปัสสนาจริง วิปัสสนาจริง จิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันถึงจะเป็นวิปัสสนา

สมถกรรมฐาน เขาว่า “พุทฺโธๆ เป็นสมถะ พุทฺโธไม่มีปัญญา”

ทำทานยังต้องมีปัญญาเลย โยมมาทำทานกันอยู่นี้โยมไม่มีปัญญาหรือ โยมไม่เลือกหรือ ทำทานยังต้องมีปัญญาเลย รักษาศีลก็ต้องมีปัญญา ทำสมถะไม่มีปัญญามันจะสงบได้อย่างไร ทำสมถะไม่มีปัญญา ทำอัฐยจฺจุยแจกมันจะสงบไหม มันเป็นไปไม่ได้หรอก ทำสมถะก็ต้องใช้ปัญญา แล้วมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ที่เขาใช้ปัญญากันว่าสิ่งนั้นเป็นปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาตรีกในธรรม ปัญญาตรีกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาตรีกในอริยสัจ

ตรีกในอริยสัจ ใครเป็นคนตรีกละ ใครเป็นคนตรีก ก็ภาพไป เพราะจิตมันตรีกไป เพราะตรีกแล้วมันหดเข้ามาๆ นั่นนะถ้ามันทำความเป็นจริงมันจะเป็นสมถะ เป็นสมาธิ แล้วถ้าทำจริงมันจะเป็นสัมมาสมาธิ แต่ด้วยความเข้าใจผิด เข้าใจผิดคือสมุทัย เข้าใจ

ผิดคือมาร คือกิเลสมันหลอก พอกิเลสมันหลอกก็บอกว่า “นี่เป็นกรรม นี่ใช้ปัญญา นี่วิปัสสนา” อันนั้นก็เลยกลายเป็นมิจฉา เป็นโลกีย์ปัญญา

บอกว่าถ้าปัญญาจะเกิดเอง มันไม่มีหรอก ที่นี้ปัญญาที่เกิด แล้วทำอย่างไรต่อไปละ

ปัญญาที่เราเกิดกันอยู่นี้มันเป็นกำปั้นทุบดิน กำปั้นทุบดินหมายถึงเป็นข้อเท็จจริง ในเมื่อเรามีสติมีปัญญา เรามีความคิด เวลาเราพุทโธๆ เราเอาความคิดทั้งหมดไปบริการมันอยู่กับพุทโธ เรารวบรวมความคิดทั้งหมดเป็นเอกภาพไปอยู่ที่พุทโธ พุทโธๆ จนมันคลายตัวของมันออกมา มันคลายสิ่งที่มันสวดยออกมา มันก็เป็นธาตุรู้ ธาตุรู้มันก็เข้าไปสู่สมาธิ นี่พูดถึงพุทธานุสติ

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาๆ ปัญญาที่ใครครวญอยู่นั้น แยกแยะอยู่นั้น นั่นเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิ หมายถึงว่า ปัญญาที่มันคิดทางโลกๆ ปัญญาที่มันคิดไปโดยกิเลส เรามีสติปัญญาแล้วน้อมมันมา คิดให้มีสติ เห็นไหม รอบรู้ในกองสังขาร สังขารคือความคิด แต่มีสติปัญญาเท่าทันมัน พอเท่าทันมัน คิดไปๆๆ คิดจนเห็นว่า เออ! มึงบ้า มึงไม่เหนือบ้างเลยหรือ มึงคิดทำไม เออ! โง่ตายท่าเลย มันก็ปล่อย นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามีสติปัญญามันเป็นอย่างนี้

นี่พูดถึงว่า ถึงเวลาที่ปัญญามันจะเกิดขึ้นเอง

เพราะคำถามมันทำให้แบบว่า โลก บอกมันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นโลกก็คิดกันตามวิทยาศาสตร์อย่างนั้น เวลาปฏิบัติ ปฏิบัติมันเป็นกรรม ปรียัติ สมมุติบัญญัติ สมมุติก็คือโลกๆ บัญญัติก็กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วปฏิบัติขึ้นไปมันเป็นความจริงขึ้นมาอีกอย่างหนึ่ง

ฉะนั้น “ปัญญาจะเกิดเองไซ้ไหม”

ไม่ใช่ ปัญญา เวลาพุทโธ พุทธานุสติหรือปัญญาอบรมสมาธิจบลงที่สมาธิสมาธินี้ น้ำล้นแก้ว น้ำล้นฝั่ง เวลาสมาธิก็คือสมาธิ สูงส่งขนาดไหนก็สมาธิ มันก็ล้นไปของมัน ถ้าไม่มีสติปัญญาเดี๋ยวก็เสื่อม มันต้องเสื่อมของมันแน่นอน แต่เราจะฝึกหัดใช้

ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญา เราใช้ปัญญาของเราไป ฝึกหัดใช้ปัญญา ใช้ไปเลย ไม่ใช่บอก
ว่าจิตสงบแล้วค่อยใช้ปัญญา

**ยืนยันว่าจิตสงบแล้วใช้ปัญญา หมายถึงว่า เป็นสมาธิจริง มันจะ
เป็นวิปัสสนา แต่ถ้ามันยังไม่วิปัสสนาก็ใช้ปัญญาได้ ถ้าปัญญาได้ก็เป็น
ปัญญาอบรมสมาธิ ก็ใช้ปัญญาไป ทำอย่างนี้**

เขาวา “เมื่อไหร่ต้องใช้ปัญญา แล้วปัญญาจะเกิดขึ้นได้อย่างไร”

ปัญญาที่เกิดขึ้น ใช้ปัญญาไปได้เลย ใช้ไปเลย แต่มีสติรับผัสขอบเข้ามา แล้ว
มันปล่อยเข้ามา ยังมีต่อเนื่องเข้าไป ละเอียดเข้าไป

ที่นี้ถ้าเป็นโลก ใช้ปัญญาไปแล้ว พอปัญญารอบหนึ่งจบก็โสดาบัน นี่ไง ที่เขา
บอกใช้ปัญญาๆ ไป เขาคิดกันอย่างนี้ พอมีปมในใจ มีประเด็นในใจ คิดให้มันจบ พอจบก็
โสดาบัน พอมีประเด็นที่ ๒ คิดจบ สกิทาคามี พอคิดจบเป็นอนาคามี คิดจบเป็นพระ
อรหันต์ โห้! เวียนหัว เวลาเจออย่างนี้แล้วเวียนหัว แต่มีพระหลายกลุ่มเชื่อกันแบบนี้
แล้วปฏิบัติกันแบบนี้ แล้วก็ให้ขึ้นให้ต่อนกันแบบนี้

แล้วพวกเรา เราอยู่กับครูบาอาจารย์ที่ท่านบอกว่าเป็นโสดาบันอย่างนี้
สกิทาคามี อนาคามีอย่างนี้ แล้วเราพูด เขาขอบัญญาแตกแล้วเขาเป็นโสดาบัน คำว่า
“โสดาบัน” ของเขา กับคำว่า “โสดาบัน” ของครูบาอาจารย์เราเป็นอันเดียวกัน คำพูด
เดียวกัน เราก้เชื่อใจว่าเขาได้โสดาบัน

แต่ความจริงโสดาบันของเขานะ โสดาบันของเขาคือขอบัญญาแตกเป็นโสดาบัน
อย่างนี้ถ้าเรามีอะไรในใจ เราขุ่นมัว เรามีความโกรธ เราพิจารณาความโกรธ เรา
ปล่อย เราเป็นโสดาบันใหม่ ไม่เป็น เพราะอารมณ์ แค่อารมณ์ อารมณ์มันปล่อยอารมณ์
เท่านั้นนะ มันไม่เป็นอะไรเลย แต่ของเขว่าเป็นกัน มีหลายกลุ่มมากที่คิดกันแบบนั้น
ถ้าคิดกันแบบนั้น พอเอามาพิจารณามันก็รู้ได้ ถ้าคนภาวนาเป็นมันแยกได้หมดเลย
มันเข้าใจได้หมดเลย แต่คนไม่ภาวนาเข้าใจไม่ได้ เข้าใจวิธีการไม่ได้ก็ไปสรุปเอาที่
คำพูดไป สรุปเอาที่ตำแหน่งใจ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี แล้วโสดาบันของใครก็ไม่รู้

โสดาบันอย่างไรก็ไม่รู้ เอ๊ะ! เป็นโสดาบันได้อย่างไรวะ เอ๊ะ! เป็นโสดาบันตอบอะไรไม่ได้ อ้าว! เป็นโสดาบันก็ตอบมาสิ

อ้าว! โยมนั่งรถมา มาจากกรุงเทพฯ มาจากสระบุรี มาจากระยอง มาจากจันทบุรี อ้าว! มาจากไหนล่ะ มาถนนอะไรล่ะ ตอบได้สิ

ไอ้ที่นี่มานั่งอยู่นี่บอกว่ามาจากระยอง

มาอย่างไร

ไม่รู้ไม่รู้

อ้าว! มาจากสระบุรีมาอย่างไร

ไม่รู้

นี่ปัญญาจะเกิดเอง

แต่ถ้าปัญญามันจะเกิดนะ เรามีสติมีปัญญา เราเข้าใจของเราได้ เราพิจารณาของเราได้ นี่พูดถึงปัญญาที่มันเกิดเองไม่มี แต่ปัญญาที่เกิดเองไม่มี แล้วที่บอกให้ใช้ปัญญา ปัญญาอย่างไรล่ะ

มันก็บอกว่าเริ่มต้นเด็กอนุบาล เริ่มต้นจากทารก เด็กทารก ดูลิ ผู้ใหญ่คนไหนบ้างที่ไปเอาจริงเอาจังกับเด็กทารก จะเอาเป็นเอาตายกับเด็กทารก เด็กทารกไร้เดียงสา เขาก็รู้เห็นจินตนาการของเขา เขาก็เลี้ยงดูเขามา ฝึกหัดใหม่ก็เหมือนเด็กทารก จะใช้ปัญญาอย่างไรก็ไม่เป็น มาเถอะ ขึ้นมาก่อน แต่พอเราโตขึ้นมา อายุบรรลุนิติภาวะ ทำสิ่งใดผิดกฎหมายหมดนะ เด็กต่ำกว่าอายุ ๑๘ ปี กฎหมายยกเว้น ต่ำกว่า ๑๐ ปีลงไปทำความผิดถือว่าไม่ผิด กฎหมายเขายังไม่บังคับใช้กับเด็กทารกเลย เด็กทารกทำอะไรผิด กฎหมายยกเว้นนะ แต่เขาก็ต้องควบคุมดูแล แต่กฎหมายยกเว้นในการลงโทษ

แล้วนี่เราฝึกหัดใหม่ เราปฏิบัติใหม่ จะฆ่ากันเลยหรือ จะฆ่าทิ้งเลยหรือ ทำผิดก็ไม่ได้เลยหรือ ผิดก็ไม่มีไร เริ่มต้นฝึกหัด ปฏิบัติเถอะ ทำให้จิตมันสงบพยายามชวนชวายกัน ทำกันให้มันจริงขึ้นมา แต่ถ้าจะเอามรรคเอาผลนั้นแหละ

กฎหมายบังคับแล้ว จะเข้าสู่อริยสัจแล้ว ถ้าเข้าสู่อริยสัจอันนั้นนะความจริง อ้าว!
บรรลุนิติภาวะ ปฏิเสธกฎหมายไม่ได้ ทำผิดก็ต้องคือผิด นี่เหมือนกัน ถ้าลองยกขึ้น
วิปัสสนา ถูกผิดมันตามหลักแล้ว

เวลาบอกว่าปัญญามันเป็นโลกียะๆ ทุกคนจะเบื่อกันนะ หลวงพ่อพุทธชาๆ
ชากๆ น่าเบื่อหน่ายมาก แต่คำถามก็ถามทุกวัน ถามมาทุกวัน

จะเห็นว่าปัญญาจะเกิดเอง ถ้าปัญญาเกิดเองไม่มี ถ้าปัญญาเกิดเองมันเป็น
ปัญญาโลกๆ โดยสามัญสำนึกของเรามันมีปัญญา ถ้าปัญญาอย่างนี้ปัญญาโลก โลภีย
ปัญญา ถ้าทำที่สุดของมันสงบเข้ามา แล้วถ้าสงบแล้วจะใช้ปัญญา นั่นจะเป็นโลกุตตร
ปัญญา ภาวนามยปัญญา

โลกุตตรปัญญา ภาวนามยปัญญาเป็นปัญญาที่ฆ่ากิเลส โลภียปัญญาเป็นปัญญา
ของกิเลส โลภียปัญญา ปัญญาภิเลสพาใช้

แล้วกิเลสพาใช้แล้วให้คิดทำไม

กิเลสพาใช้ เพราะกิเลสพาใช้จะถากถางตัวมัน จะเข้าสู่ความสงบ เพราะมันก็
ต้องใช้ปัญญา จะโค่นต้นไม้ ต้องใช้ไม้ที่ทำจากด้ามไม้ไผ่ จะโค่นต้นไม้ต้องใช้มีดที่
ด้ามมันทำจากด้ามไม้ไผ่ จะทำให้จิตสงบก็ต้องอาศัยจิตทำให้ตัวมันสงบเข้ามา นี่ไง
จะให้จิตสงบก็ต้องเอาความรู้สึกนึกคิดในจิตทำให้มันสงบเข้ามา แล้วทำอย่างไรต่อละ

สงบนี้เป็นเรื่องโลกๆ ใจ จะโค่นต้นไม้ก็ต้องใช้มีดที่ด้ามทำจากไม้ไผ่ อ้าว!
ความคิดเรามันทำให้เราทุกข์เรายาก ฉะนั้น เราทำของเราขึ้นมา

“๒. การระงับความโกรธ ความลุ่มหลง หรือสิ่งกระทบในขณะที่ไม่ได้ภาวนาถือ
ว่าเป็นการใช้ปัญญาหรือเปล่าครับ”

เออ! อันนี้ละ “การระงับความโกรธ ความลุ่มหลงที่การกระทบในขณะที่ไม่ได้
ภาวนา ถือว่าเป็นปัญญาหรือเปล่าครับ” อย่างนี้ถ้าบอกไม่ใช่ปัญญามันก็เป็นปัญญา
ก็เรามีความโกรธ เรามีความลุ่มหลงอยู่ แล้วเรามีสติเท่าทันเรา มันเป็นปัญญาหรือ
เปล่าครับ ก็เป็นนะ เป็น เป็นปัญญา เป็น แต่ก็ปัญญาปุถุชนใจ นี่ไง โลภียปัญญา

มันเป็นปัญญาหรือเปล่า เป็น แล้วปัญญาแบบนี้ฆ่ากิเลสหรือเปล่า ถ้าฆ่าแล้วทำไมผมคิดแล้วเดี๋ยวมันก็คิดอีกล่ะครับ พอผมคิดแล้วมันก็หยุดครับ เดี่ยวผมก็คิดอีกครับ แล้วมันคิดไป ๆ เพราะคิดไม่ทันล่ะครับ เดี่ยวมันก็ลากผมไปครับ เพราะบางคนที่คิดได้พักหนึ่ง พอเดี๋ยวก็เหลวไหลอีกแล้ว อ้าว! นี่ไง โลกียปัญญาเป็นอย่างนี้ ปัญญาที่เกิดขึ้นกับเรา ปัญญาที่ชาวนาปัญญา เราคิดเท่าทันตัวเราไหม เท่าทัน แต่ถ้าสติมันดีก็ทัน แต่ถ้ากระทบ หรือว่าจิตใจเราอ่อนแอ พอมันกระทบมันไม่ทันหรอก แต่คิดได้ก็ดีแล้ว คิดได้ก็ดีแล้ว

“ขณะที่ระงับความโกรธ ความลุ่มหลง สิ่งกระทบในขณะที่ไม่ได้ภาวนา”

คือชีวิตปกติ ชีวิตปกติถ้ามีสติปัญญา เราก็ต้องฝึกหัด การฝึกหัดนะ การฝึกหัด การปฏิบัติของเรา เวลามันกระทบสิ่งใดมันจะมีสติยับยั้งไว้แบบนี้ มันดีกว่าการไม่ฝึกหัด เวลาการไม่ฝึกหัดเลย เวลากระทบไม่รู้ตัว ทำเสร็จแล้วค่อยเสียใจ คนที่ไม่มีสติปัญญาทำเสร็จแล้ว แล้วเสียใจทุกทีเลย ไม่น่าเลย ไม่น่าเลย แต่ทำไปแล้ว

แต่ถ้าคนมีสตินะ มันรู้ตัว มันใช้ปัญญา เวลาโกรธ เวลาลุ่มหลง มีอะไรกระทบ ใช้ปัญญา ใช้ปัญญามันก็เป็นประโยชน์กับเรา มันทันนะ พอมันทันขึ้นมามันก็ยับยั้งได้ ถ้ามีสติปัญญามันยับยั้งได้ นี่มันเป็นปัญญา เหมือนกับมารยาทสังคม ใครมีมารยาทใครฝึกหัดได้ เขามีมารยาทผู้ดี เขาไม่ระรานใคร ไอนักเลงหัวไม้ก็เที่ยวระรานเขาไปทั่ว ถ้ามีสติปัญญามันก็ไม่ระรานใคร ก็เป็นคนดีคนหนึ่ง ฉะนั้น เป็นคนดีใหม่ ดี แต่ฆ่ากิเลสใหม่ ยังไม่ได้ทำอะไรเลย แต่ถ้าทำอะไรก็ทำให้สงบเข้ามา นี่พูดถึงการภาวนาไป

มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา มันมีภาคปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติคือการศึกษา เป็นสังคม มารยาทสังคมกัน ถ้าปฏิบัติ พอปฏิบัติขึ้นมาจะแรงก็ไม่ได้นะ เวลาจะอดอาหารบอกไม่ได้นะ มันอึดติดลมตามนุษย์ เวลาปฏิบัติแล้วมันร้อยแปดเลยที่เราจะใช้วิธีการที่เอาชนะตัวเอง ถ้าปฏิบัติแล้ว ถ้ามันสมบูรณ์ของมัน เต็มตัวของมัน มันก็เป็นปฏิเวธ มันเข้าใจของมันตามความเป็นจริง

“๓. เวลาผมเจอผู้หญิงสวย รูปร่างดี มันก็จะจดจำ แล้วผมใช้ชีวิตจินตนาการ ลอกหนังนั้น พอเป็นแนวทางที่ถูกต้องหรือเปล่าครับ”

เป็น ถ้ำลอกได้ ถ้ำลอกได้ขึ้นมา เป็น ถ้ำมีสติปัญญามันลอกได้ มันลอกหนัง
ได้นะ แต่ถ้ำสติมันอ่อนนะ มันลอกไม่ออก ยิ่งลอกยิ่งสวย ยิ่งลอกยิ่งอยากไปหาเขา นี่
จิตมีขึ้นมีลง ถ้าจิตมันมีกำลัง โอโฮ! มันลอกได้นะ โอโฮ! ฉันทำได้ ฉันดี ฉันยอด แต่เวลา
จิตมันเสื่อมนะ เอ๊ะ! ลอกไปลอกมา เราลอกมันไม่ดีเนาะ สวยๆ อย่างนั้นดีกว่า โช!
กิเลสมันออกลูกๆอย่างนี้ อย่างนั้นดีกว่า ยิ่งเขาสวยๆ ยิ่งชอบใหญ่เลย มันเข้ากันไง

เราจะบอกว่าโดยสามัญสำนึกคนเป็นแบบนี้ แล้วเราเอาสามัญสำนึกมาแบ่ง
กันเองว่าอันนี้เป็นกิเลส อันนี้เป็นธรรม ถ้าคิดดีก็เป็นธรรม คิดไม่ดีก็เป็นกิเลส มันก็ใช่
มันก็ใช่เพราะอะไร เพราะว่าทารก ใช่เพราะเด็กนี่กฎหมายยังไม่บังคับใช้มัน ถ้า
กฎหมายบังคับใช้ ยกขึ้นวิปัสสนาถึงบังคับใช้ เข้าสู่บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดา
ปัตติผล แต่ถ้ายังไม่ยกเข้าบุคคล ๔ คู่ ต่ำกว่าสังขะ ต่ำกว่าสาวกสาวกะ ถ้าต่ำไปมันก็
เป็นแบบนี้

จะเห็นว่าทำอย่างนี้ถูกต้องไหม ถูก วิธีการเริ่มต้นเขาทำกันมาแบบนี้ แต่ทำ
ไปแล้วมันเจริญขึ้นไปมากน้อยแค่ไหน ทำไปแล้วเรารักษา วุฒิภาวะ รักษาใจเราได้
มันคงแค่ไหน ถ้ามันมันคงขึ้นไปนะ แล้วทำต่อไป ส่วนใหญ่แล้ว ดุสิ เวลาน้ำมา ยกของ
หนีน้ำกัน เราขนของหนีน้ำกันหมดเลย เวลาน้ำลง ขนลง เปื่อเลย

นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลาขึ้นมา ดีขึ้นมา อู๋! ดีไปหมดเลย เห็นผู้หญิงสวยๆ มา
ผมลอกได้หมดเลย เวลาน้ำลงนะ มันไปคาอยู่นั่นนะ พอจิตมันเสื่อมใจ นี่มันมีเจริญ
แล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ แต่ถ้าเราเป็นเรือแพละ น้ำมาก็ขึ้นตามน้ำ น้ำลงก็ลงตาม
น้ำ มันชำนาญกว่ากัน

เราจะบอกว่า อย่างนี้ถูกไหม ถูก แล้วถูกแล้วก็เลยตีแปลงเลย “อ้าว! หลวง
พ่อว่าถูกแล้ว อย่างนี้ถูกต้อง”

ถูก หมายถึงว่า เรามีสติมีปัญญาอย่างนี้ เรามีสามัญสำนึกอย่างนี้ เราเอามาใช้
ฝึกหัดใจอย่างนี้ มันเป็นการริเริ่มที่ดี แต่เวลาปฏิบัติไปนะ มันละเอียดกว่านี้ขึ้นไป
มันจะผิตต่อเมื่อถ้ามันเป็นมรรคละเอียด ถ้าหยาบๆ มรรคหยาบขำมรรคละเอียด คือ

ความคิดหยาบ ๆ ว่าดี ๆ มันละเอียดไปไม่ได้ แต่ถ้าพอมันละเอียดไป อ้าว! มรรคหยาบ นั้นไม่ใช่แล้ว มันอยู่ที่ละเอียดกว่าแล้ว แล้วไหนว่าที่หยาบ ๆ มันถูกละ

อ้าว! ก็ถูกต้องนั้นไง ถูกตอนที่เรารู้ผิดใจ คุณก็พาสี เวลาลงซ่อมถูกใหม่ ก็ถูก มันซ่อมอยู่ เวลาลงแข่ง เฮ้ย! ลงแข่งมีงเหาะเหาะอย่างนี้ไม่ได้นะ เวลาแข่งต้องเอาจริงนะ มันถูกต้องไหนละ มันถูกต้องไหน

แต่เวลาถ้ามันละเอียดขึ้นไป ใส่งี้ที่ทำมามันเป็นอุบาย เราคิดได้อย่างนี้เราก็มีอุบายเพื่อจะเอาชนะใจเรา ไม่ใช่ให้ใจเราหลงไหลไปสิ่งที่เรารู้เราเห็น อย่างนี้มันก็เป็นอุบายวิธีการที่เราจะเอามาต่อรองชนะใจเรา ถูก ถูกตอนนั้น แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วนะ เต็มมันรู้ ไปเห็นกายไม่เป็นอย่างนี้หรอก โอโฮ! เวลาจิตเห็นกายก็ต้องไปเห็นผู้หญิงก่อนแล้วค่อยเห็นกายใช้ใหม่ ต้องเห็นรูปสวย ๆ มานะ แล้วจะไปเห็น...ไม่ใช่

เวลาจิตมันเห็นกายขึ้นมามันเห็นจากภายใน สติปัฏฐาน ๔ ไง สติปัฏฐาน ๔ จริง สติปัฏฐาน ๔ ปลอม สติปัฏฐาน ๔ ปลอมนี้ภาพเอา สติปัฏฐาน ๔ จริง จิตมันรู้เห็นจริง ๆ จิตมันจริง เหมือนกับผู้ต้องหา เอาขึ้นศาลแล้วศาลนั่งบัลลังก์ อยู่ในคอก มันเป็นจริง มันจะติดคุกหรือมันจะพ้นจากคุก มันเป็นจริง ถ้าจิตมันมีจริง มันเห็นจริง เห็นกายมันจะเห็นอย่างนั้น ไม่ใช่เห็นผู้หญิงสวย ๆ โอโฮ! อย่างนั้นเดี๋ยวให้ช่างภาพมันเขียนให้สวยกว่านี้อีก แล้วก็ว่าฉันมีเลย นี่ไง อสุภะไง หนังสืออสุภะนั้นนะ แต่มันเป็นอสุภะจริงหรือเปล่าละ

อันนี้บอกว่าถูก แต่ถูกแบบทารก ถูกแบบเด็ก ๆ เนาะ แล้วเราค่อยทำไป เพราะเขาตีมากเลยว่าหลวงพ่อบัสน เต็มก็ถูก เต็มก็ผิด

ก็คนถามวุฒิกวาระเหมือนเด็กน้อย กับผู้ใหญ่ กับผู้ที่เขานักวิชาการมันแตกต่างกัน นักวิชาการเขาพูดกันคำเดียว พระปฏิบัติเขาพูดคำเดียว คำเดียวพอ แต่นี่มันมีแต่นักปราชญ์ทั้งนั้นเลย จะต้องอธิบายกันยืดยาว

“๔. ทุกวันนี้เวลาเจอเรื่องอะไรมักจะมองเห็นภาพในใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น เช่น หากทำไม่ดีก็จะเกิดเรื่องราวเป็นอย่างไร ถ้าทำดีก็จะเกิดเรื่องราวเป็นอย่างไร อย่างนี้เรียกว่าสติใช้ใหม่ครับ”

ใช้ มีสติ มีสัมปชัญญะ มีสติคือรู้ สัมปชัญญะคือรอบรู้ รู้เท่าทันอารมณ์ ถ้ามีสติ
มันยับยั้ง สัมปชัญญะมันรู้แบบนี้ ถ้าไม่ดีทำไปจะเกิดอย่างนี้ ถ้าดีทำไปจะเกิดอย่างนี้
ฝึกหัดไป

ถ้าพูดถึงผลของการฝึกหัดภาวนา การชนะคนนะ ชนะกองทัพ
ชนะใครก็แล้วแต่ ออกรบทัพจับศึกชนะคุณด้วยร้อยด้วยพัน สร้างเวร
สร้างกรรม แต่ชนะใจตัวเอง ชนะใจตัวเองว่าถ้าคิดไม่ดี ทำไปแล้วมัน
จะเกิดเรื่องราวสิ่งใด ถ้าคิดดีทำดีไปมันจะเกิดเรื่องราวสิ่งใด เห็นไหม
ชนะตนเองประเสริฐที่สุด ชนะคนอื่นคุณด้วยล้าน สร้างเวรสร้างกรรม
ไม่มีประโยชน์สิ่งใดเลย ชนะใจตัวเองประเสริฐที่สุด องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี่ สอนให้ชนะใจตัวเอง ฉะนั้น ถ้ามี
สติสัมปชัญญะอย่างนี้ รู้เท่ารู้ทันจิตของตัวเอง มันก็เป็นคนดีขึ้น
มาแล้ว ดีขึ้นมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วชาว
พุทธ พระพุทธศาสนาในประเทศไทยเรามีพระสงฆ์ นักปฏิบัติเยอะมาก
ฉะนั้น ถ้านักปฏิบัติเยอะมาก ใครที่ปฏิบัติได้ผลอย่างนี้แสดงว่า
คุณสมบัติใจ คุณสมบัติของธรรมยังมีคุณสมบัติ ยังให้ผลอยู่ ถ้าให้ผล
อยู่ เราปฏิบัติของเรา ถ้าเห็นผลอย่างนี้ ได้ประโยชน์อย่างนี้

ฉะนั้น สิ่งที่ทำไป ตอบ ตอบอันแรกบอกว่า “การใช้ปัญญาให้ถูกเวลา ถูก
อย่างใด”

การใช้ปัญญาให้ถูกคือว่าเราใช้ของเราเอง เราใช้ของเราเองเป็นประโยชน์ใน
ปัจจุบันของเราเองจะเกิดประโยชน์กับเรา แต่เราจะใช้ปัญญา ใช้ปัญญาแต่เราไป
เทียบเคียงเอาปัญญาคนนั้น เอาปัญญาคนนี้ มันไปยืมมา ไปกู้มา ไปทำอะไรมามัน
ชักช้า ฉะนั้น มันเลยไม่ถูกจังหวะ ไม่ถูกเวลา เราก็กเลยไม่ได้ผล ค่อยๆ ฝึกหัดไป

ค่อยๆ ไข้ไป พอเดี๋ยวมันเกิดกับเราปัจจุบันเราจะเข้าใจเลย อ้อ! อ้อ! เลย ถึงหนองอ้อ
อ้อ! จบ

ถ้ายังไม่อ้อ! หลวงพ่อ หลวงพ่อเลยนะ แต่ถ้าอ้อ! แล้วนะ หลวงพ่ออย่างงั้น
หลวงพ่อยังมากเลย อยากจะอยู่คนเดียว อยากปฏิบัติ ถ้าถึงอ้อ! ถ้าไม่อ้อ! ก็เป็นอย่าง
นี้ เดี่ยวเขียนมาอีก อันนี้จบนะ

หลวงพ่อ : คำถามเรื่อง “สัสน” คำว่า “สัสน” ของเขา อธิบายเขียนมาเป็นเรื่อง
ส่วนตัว

ถาม : คำถามที่ถามนั้นดิฉันรู้คำตอบอยู่แล้ว แต่ด้วยกิเลสในใจทำให้ทำใจยอมรับ
ไม่ได้ จึงอยากให้หลวงพ่อนำคำสั่งสอนให้หายร้อนด้วย เพราะดิฉันยังปฏิบัติไม่
ถึงไหนเลย และเคยถามผู้หนึ่งว่า ดิฉันจะสำเร็จมรรคผลตามที่ต้องการหรือไม่

เขาตอบว่า ดิฉันกับสามีเป็นได้เพียงแค่หมาสองตัววิ่งเล่นกันอยู่เท่านั้น

คำถามคือกรรมใดๆ ที่บิดามารดาทำกับเรา แม้ว่าจะไม่ยุติธรรมกับเรา ทำให้
เราต้องปวดใจจนวันตาย ทุกข์ทรมาน จนส่งผลถึงลูกเรานั้น เราก็ต้องยอมรับใช้หรือไม่
เราจะหลุดพ้นจากความรู้สึกที่คิดไม่ดีต่อพ่อแม่ได้อย่างไร

ตอบ : นี้พูดถึงคำถามนะ คำถาม เห็นไหม คำว่า “พ่อแม่” พ่อแม่เป็นพระอรหันต์
ของลูกมันก็จบแล้ว มันก็จบแล้ว สิ่งที่ทำมาๆ เราคิดของเราเองทั้งนั้นนะ ที่ว่ามีความ
เจ็บปวดต่างๆ อันนี้มันเป็นความคิดของเรา เราจะย้อนกลับไปที่ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า **ไม่ให้ถือมงคลตื่นข่าว**

ไอ้ที่มันถือมงคลตื่นข่าว ถ้ามงคลตื่นข่าว เรื่องเวรเรื่องกรรมใครจะไม่มี เวลา
พระเจ้าพิมพิสารกับอชาตศัตรู พระเจ้าพิมพิสารเป็นพ่อนะ เวลาเกิดอชาตศัตรูขึ้นมาเขา
สั่งให้ฆ่าทั้งนั้นนะ บอกว่าเอาไว้จะฆ่าพ่อๆ พระเจ้าพิมพิสารก็พยายามดัดแปลง
พยายามแก้เคล็ดมาตลอด สุดท้ายแล้วอชาตศัตรูก็ฆ่าพ่อวันยังค่ำ ดูสิ พ่อเขาให้มา
อย่างนั้น แล้วเวลาพ่อฆ่าลูกละ ดูสิ พ่อแม่ในสมัยปัจจุบันนี้เวลาลูกเกิดขึ้นมาก็เอาไป

ทั้งกัน ไอนั้นเป็นเรื่องของเขา ฉะนั้น คำว่า “มงคลตื่นข่าว” ไอนั้นมันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรมไง แต่ถ้าเรื่องของเรานะ เรายังรักษาใจของเรา

ย้อนกลับไปว่า “ดิฉันเคยไปหาผู้หยั่งรู้ผู้หนึ่ง”

เพราะเราไปคิดกันอย่างนี้ เราไปหาผู้หยั่งรู้ ผู้หยั่งรู้ว่าเราจะสำเร็จมรรคผลหรือไม่ เขาบอกสามภรรยาเป็นแค่หมาสองตัววิ่งเล่นกันอยู่

ถ้าพูดอย่างนี้แล้วเราก็มารู้สึกว่าความจริงกันสิว่าเราสองคนกับสามมีเป็นหมาวิ่งเล่นกันอยู่หรือเปล่าละ ถ้าเราไม่ป้อนหมาวิ่งเล่นกันอยู่ เรามีสติมีปัญญา เราตั้งใจของเรา เราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ถ้าเรามีความเพียร เรามีความวิริยะ ความอุตสาหะ เราไม่ไปตีในกระแสโลก

นี่ไปตีในกระแสโลกไง รอบข้างคนนั้นก็ว่าไม่ดี คนนี้ก็ว่าไม่ดี จะเอาใจคนอื่นนะ โยมต้องหาเงินไว้แสนล้าน แล้วไปแจกมันคนละล้าน แล้วให้มันชมว่าเป็นคนดี ลองแจกมันสิ บอกคนละล้านแล้วมันชมกู่จะว่าดี มันชมตอนให้เงินมันนะ เวลาให้เงินไปแล้วมันชมอีกใหม่

เราไปวิตกกังวลกันว่าสังคมเขาจะเชื่อเราไม่เชื่อเรา สังคมจะดีหรือไม่ดี สังคม เราไปเชื่อสังคม มงคลตื่นข่าว สังคมจะมีความสุข ความทุกข์กับโยมใหม่ละ สังคมมันเกิดขึ้นจากใคร เกิดขึ้นจากมนุษย์รวมกันขึ้นมา ถ้ามนุษย์รวมกันขึ้นมา สังคมก็คือสังคม โลกธรรม ๘ มีลากเสื่อมลาก มียศเสื่อมยศ สรรเสริญนินทา มันมีสรรเสริญนินทาอยู่แล้ว จะไม่ให้คนดีไม่ให้คนเที่ยน ไม่ให้คนมองหน้าเลย ไปถึง เดินมาปั๊บ ทุกคนต้องเหลียวหน้า ก้มหน้าหมดเลย ให้เราเดินไปคนเดียว โลกนี้มีที่ไหน โลกนี้มันไม่มีอยู่แล้ว เราต้องกลับมาแก้ที่เรา

ไปดูสิ ไปเดินตามห้างสรรพสินค้าสิ เขาเบียดกัน อู้ฮู! เบียดกันจนไม่มีทางไป นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตของเรา เราอยู่กับสังคม ในเมื่อสังคมที่คนมันแน่นหนาอย่างนั้น

เดินไปมันมีการอึดอัดอย่างนั้น เราก็อยู่อย่างนั้น เราก็แยกออกไปสิ ไปอยู่ตามไรก็ตาม
หาไม่มีคนสิ เวลาเราจะปลดปล่อยเราก็ทำอย่างนั้น คือเราบังคับใจเราได้หมดแหละ

คูสิ ถ้าพูดถึงว่าเราชนะใจเราได้ ทุกอย่างจบหมด ที่นี้เราชนะใจเราไม่ได้เราก็
ไปเที่ยวโทษคนนั่นคนนี้ โทษเขาไปหมดเลย โทษเขาไปหมด เราก็ย้อนกลับมา
ย้อนกลับมาจิตวิทยาแล้ว จิตวิทยา คำถามคือว่า “เมื่อบิดามารดาเคยไม่มีความ
ยุติธรรมกับเราไว้”

อ้าว! มันเป็นจิตวิทยา จิตวิทยาว่าคนถ้ามีความรู้สึกอย่างนี้เพราะเกิดจาก
การเลี้ยงดูมา เด็ก คูสิ ถ้าเด็กที่มีปัญหาพ่อแม่เลี้ยงดูมา อันนี้ทางจิตวิทยานะ แต่
ย้อนกลับไปว่าเวรกรรมที่ข้ามภพข้ามชาติมาละ ใครทำใครมา ใครทำใครมา มันมา
ชาตินี้ปัจจุบันนี้ใช่ไหมว่าเราเกิดเป็นลูกเป็นหลานกันก็แค่ชาตินี้ เราเกิดมา แม่เราก็ไม่
จริงจังกับเรา แค่นี้ แล้วก่อนหน้านั้นละ แล้วก่อนหน้านั้นละ

นี่ไง คิดแบบโลก คิดแบบวิทยาศาสตร์ ก็มีเท่านี้ ก็เห็นกันเท่านี้ไง เราพ่อแม่ลูก
กัน ที่นี้ทางจิตวิทยาเขาจะแก้ไข ธรรมดาอำนาจรัฐ การปกครองของรัฐ ถ้าอำนาจรัฐ
เขาก็พยายามพัฒนาของเขาใช่ไหม เขาทำวิจัยกัน เขาวิจัยกันได้แค่นี้ไง วิจัยกันได้ว่า
เด็กถ้าเราเลี้ยงดูมาดีต่างๆ เด็กมันจะไม่มีปัญหาสังคม เด็กถ้าเราเลี้ยงมาโดยมีปม
ของมัน มันจะประชดสังคม มันจะทำลายสังคม อันนั้นก็มีส่วนทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้า
ทางธรรมละ ทางธรรมมันมีเวรกรรมต่อเนื่องกันมา ถ้ามีเวรกรรมต่อเนื่องกันมา
ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

นี่ก็เหมือนกัน พ่อแม่เราทำกับเรามาแล้ว ตอนนี้มีลูกแล้ว เราจะดูแลลูก
ของเรา สิ่งชีวิตของเรานั้นมีปัญหา มา พ่อแม่ทำกับเรามา แล้วตอนนี้ก็มาอยู่กับเรา
แล้วเราก็จะถ่ายทอดไปถึงลูก แล้วลูกเราก็จะมีปัญหาอะไรกับเรา

โอโฮ! พ่อแม่ทำมากับเรานะ เราไปถ่ายให้ลูกอีกหรือ พ่อแม่ทำ
มากับเราก็จบ เวรกรรมระหว่างเรากับพ่อแม่ แล้วเวรกรรมระหว่างเรา
กับลูก ถ้าเวรกรรมระหว่างเรากับลูก เราทำดีกับเขา ถึงเขาจะทำให้เรา
เจ็บช้ำน้ำใจขนาดไหน ทำดีกับเขาไปเรื่อยๆ ทำดีเท่าที่เราจะทำดีได้

เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เรามีเวรมีกรรมต่อกันก็เอาไป เอาไป ให้หมด ยอมเสียสละต่อกัน

เราถูกต้องอยู่ในป่านะ เวลามันไปเจอสัตว์ร้าย ถ้าเป็นธรรมดา เพราะเราศึกษา มาก่อนกับครูบาอาจารย์ ท่านบอกอยู่ในป่าถ้าเจอสัตว์ร้ายอย่าวิ่งหนีนะ ถ้าวิ่งหนีไปจะมีอันตรายมาก ถ้าคนตกใจแล้ววิ่งหนี มันอาจจะไปตกเหวตกบ่อได้ในป่า ฉะนั้น ถ้าอยู่ในป่า ถ้าเจอ เราเคยปรึกษาครูบาอาจารย์มา

ฉะนั้น เวลาไปอยู่ในป่านะ เราไปเจอเสือเจอสาง เจอมาเยอะเยอะ ไม่ใช่เจอที่เรา ไปคนเดียวนะ เราไปมีพระเป็นพรหมพวกเข้าไปเห็นด้วยกัน เวลาเสืออย่างนี้ เรา นั่งเฉยเลย ถ้ามีเวรมีกรรมต่อกัน เชิญ ตามสบายเลย แต่ถ้าไม่มีเวรกรรมต่อกันนะ ให้คลาดแคล้วกัน

ไม่มี เสือไม่เข้ามา เจียดไปเจียดมา ไม่เข้ามาใกล้

ข้างอย่างนี้ นั่งขวางเลย ถ้ามีเวรกรรมต่อกัน เชิญ ยอมตาย แต่ถ้าไม่มีเวรกรรมต่อกันนะ ให้คลาดแคล้วกันไป

มาซื้ออยู่ข้างๆ มาซื้ออย่างนี้แล้วก็ออกไป แต่เราไม่เห็นนะ เราหลับตาอยู่ กลัว ลืมตาแล้วถึงเห็น ลืมตาถึงเห็นกองซื้ออยู่ แต่ตอนมันเข้ามาไม่เห็นหรอก

เราก็เชื่อมั่นของเราอย่างนี้ เพราะเราศึกษาจากครูบาอาจารย์มา เราเชื่อมั่นใน ศีลของเรา เราเชื่อมั่นในคุณงามความดีของเรา แล้วอย่างนี้ประชดชีวิตใหม่ ไปให้มันเหยียบตายในป่าเสียไปเปล่าๆ เลย ชีวิตนี้ให้ช่างเหยียบตายไปเลย

เราไม่ตีโพยตีพายไปกับใครเงิ เราไม่เอาชีวิตเราชีวิตหนึ่งแล้วไปเหนียวรัง สังคมทั้งหมดเลย แล้วก็ “ต้องทำอย่างฉัน ต้องทำอย่างฉัน ต้องทำอย่างฉัน”...จะบ้า หรือ เอ็งมีอำนาจอะไรเหนือเขา เขาก็เป็นเขา เราก็เป็นเรา เราก็มีเวรมีกรรมอยู่ ก็ ทุกข์อยู่ที่นี่ ก็จะมาแก้ทุกข์ที่นี่

นี่ก็เหมือนกัน พ่อแม่ทำกับฉัน พ่อแม่ทำกับเรามันถึงมีวันนี้ ทุกข์ทรมาน แล้วตอนนี้เราส่งไปถึงลูก เราจะทำอย่างไร

ถ้าพูดอย่างนี้แล้ว เวย์ย้อมระงับด้วยการไม่จงเวย ถ้าพ่อแม่ยังอยู่ พ่อแม่ก็
ยังอยู่กับเรา ถ้าพ่อแม่เสียไปแล้วเราก็ทำบุญกุศลอุทิศให้ท่านไป พ่อแม่ก็คือพ่อแม่
เวย์ย้อมระงับด้วยการไม่จงเวย ถ้าเอาชนะใจตนได้ ชนะคนทั้ง ๓ โลกธาตุ

แพ้ใจตัวเองยังไปโกรธแค้นพ่อแม่อีก แพ้ใจตัวเองยังไปคิดถึงพ่อแม่ คิดถึง
ลูก ถ้าชนะใจตัวเอง พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มีคุณค่า ลูกของเรา สายเลือดของเรา เรารัก
ปรารถนาของเรา ถ้าใจคิดบวก ใจคิดดีจะมีความสุขในใจ แล้วคนรอบข้างก็อบอุ่น

คิดลบ เผลอใจตัวเอง คิดลบ เผลอใจตัวเอง พ่อแม่ก็เดือดร้อนเพราะพ่อแม่
อยากให้ลูกคิดดี อยากให้ลูกมีความสุข ลูกของเราเอง แม่ แม่มีแต่ความทุกข์ แม่มีแต่
หน้าเศร้า แม่มีแต่ความบีบคั้นใจ ลูกมันเห็นแม่ ลูกมันก็ไม่สบายใจ แล้วเราบอกเราจะ
ไปถ่ายให้ลูกอีก

**สิ่งใดที่เกิดขึ้นมา เวย์ย้อมระงับด้วยการไม่จงเวย หลวงตาท่าน
สอนว่าให้ดูใจเรา ให้ดูใจเรา ใจของเขา เราจะไปบริหารจัดการไม่ได้ ใจ
ของเรา เรามีสติ เรามีโอกาสบริหารใจของเราได้ ใจของเรา เราบริหาร
ได้ด้วยสติ ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ฉะนั้น เพราะใจของเราบริหารได้
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสอนให้เราบริหารใจของเรา เรา
ดูแลใจของเรา อย่าไปถือมงคลตื่นข่าว**

อย่างนี้เขาเรียกว่ามงคลตื่นข่าว คือไม่เชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า คือถือมงคลตื่นข่าว ถือมงคลตื่นข่าว ต้องให้สังคม ให้คนอื่นยอมรับนับถือเรา
นั้นไปถือมงคลตื่นข่าวแบบนักการเมือง ทำการเมืองใช้เงินมาก ทำการเมืองต้องใช้เงิน
แจก ทำการเมืองต้องใช้เงินไปสร้างสาธารณูปโภคให้คนยอมรับว่าเราดี การทำ
การเมือง เขาเรียกทำการเมืองต้องใช้ทุนมาก แล้วพยายามทำเป็นคนดี ๆ ให้เขา
ยอมรับ จะทำการเมืองไป แต่ถ้าจะทำธรรม ไม่ต้องทำอะไรใด ปฏิบัติตัวเราดี ทำตัวเรา
ให้ดี รักษาใจเราให้ดี

ฉะนั้น เวลาถือมงคลตื่นข่าวนี้ไปทำการเมืองกันแล้วก็ไปหวังผลที่นั่น ทำไม่ไม่ย้อนกลับมาดูใจของตัวล่ะ ทุกข์หรือสุขล่ะ ถ้าทุกข์หรือสุข สิ่งที่เราเกิดมาเราต้องลำบากลำบาก เราต้องทำงาน ไปถามผู้หยั่งรู้ หยั่งรู้ที่ไหน ถ้าหยั่งรู้มันไม่พูดอย่างนี้หรือ ออ! ถามผู้หยั่งรู้ ผู้หยั่งรู้เขาต้องรู้ใจเขา ผู้หยั่งรู้เขาต้องรู้ใจของตัวเอง ไม่ต้องรู้ใจเรา ใจเราทุกข์ขนาดนี้

แล้วผู้หยั่งรู้ ที่ในหลวงบอกว่า เวลาเศรษฐกิจมันตกต่ำแล้ว เหมือนเศรษฐกิจกำลังเจริญ เขาก็สงสัย ขนาดตอนต้มยำกุ้งเศรษฐกิจตกต่ำมากเลย ในหลวงบอกว่าเศรษฐกิจกำลังเจริญ

ที่นี้พวกประชาชนก็ถามในหลวงว่า มันเจริญตรงไหนล่ะ

เจริญตรงหมอดูใจ หมอดูเจริญมาก เศรษฐกิจตกต่ำ คนวิ่งไปหาหมอดูหมดเลย หมอดูมันทายใหญ่เลย มึงจะรวยๆ

ใครรวย หมอดูรวย หมอดูมันรวย นี่ไง ไปถามผู้หยั่งรู้ๆ เอาเงินไปให้เท่าไรล่ะ ขึ้นค่าครูเท่าไร ๑๕ บาทหรือ นึกว่า ๑๕ บาท ๑๖ บาทจะไม่มากนักนะ ๑๐๐ คนเท่าไร ถือมงคลตื่นข่าวนะ

พระพุทธเจ้าให้พึ่งตัวเอง ให้ถือตัวเอง อย่าไปถือมงคลตื่นข่าว นี้พูดถึงมงคลตื่นข่าวนะ ให้กลับมาที่เรา รักษาที่เรา

แล้วเรื่องพ่อ เรื่องแม่ เรื่องลูก เรื่องในครอบครัว โยมมีสามี มีลูก เราไม่มีใครเลย แล้วมาถาม ถามคนไม่รู้ อ้าว! คนมีครอบครัวมาถามคนไม่มีครอบครัว แล้วจะตอบอย่างไรล่ะ อ้าว! คนมีครอบครัวแล้วมาถามเรา เราตอบไม่ได้หรือ เราไม่รู้ เอวัง